

Genel Vergi Hukuku

Özel Vergi Hukuku

- Vergi hukukunun tümüne ilişkin ve bütün vergilerde uygulanacak temel ilkelerin ve kuralların incelendiği, vergi borcu ve vergi ilişkisinin niteliğinin irdelendiği vergi hukuku dalıdır.

- Türk Vergi Sistemini oluşturan vergilerin ve bunları düzenleyen yasaların tek tek ele alınarak incelendiği vergi hukuku dalıdır.

VERGİ HUKUKUNUN KAYNAKLARI

Yasama Organından Doğan Kaynaklar

- Anayasa
- Kanun (Yasa)
- Uluslararası Vergi Anlaşmaları

Yürütme Organından Doğan Kaynaklar

- Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri
- Cumhurbaşkanı Kararları
- Yönetmelikler
- Genel Tebliğler
- Genelge / Genel Yazılar
- Muktezalar
- Sirküler

Yargı Organından Doğan Kaynaklar

- Anayasa Mahkemesi Kararları
- İçtihadı Birleştirme Kararı
- Diğer Yargı Kararları

Asli (Bağlayıcı) – Tali (Yardımcı) Kaynaklar

Asli Kaynaklar

- Vergi
- Anayasa
- Kanun
- Uluslararası Vergi Anlaşmaları
- Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri
- Cumhurbaşkanı Kararları
- Yönetmelikler
- Düzenleyici Genel Tebliğler
- Anayasa Mahkemesi Kararları
- Danıştay İçtihadı birleştirme Kararları

Tali kaynaklar

- Açıklayıcı Genel Tebliğler
- Sirküler
- Özelgeler (muktezalar)
- Genelge / Genel Yazılar
- Diğer Yargı Kararları
- Doktrinler (Bilimsel Öğretiler)
- Örf ve Adetler

Genel Vergi Hukukunun Dalları

Vergi usul Hukuku

- Verginin nasıl konulacağı, tahsil edileceği gibi usule ilişkin konuları inceler. Vergi Usul Kanununda yer alır. (213 sayılı V.U.K)

Vergi Ceza Hukuku

- Mükelleflerin yükümlülüklerine uymamaları durumunda karşılaştıkları yaptırımları düzenleyen vergi hukuku dalıdır. Vergi suç ve cezalarını inceler ve VUK' da düzenlenmiştir

Vergi İcra Hukuku

- Tahsil aşamasına gelmiş vergilerin ödenmemesi durumunda cebren tahsiline ilişkin hususları düzenler. 6183 sayılı Amme Alacakları Tahsil Usulü Kanununda düzenlenmiştir.

Vergi Yargılama Hukuku

- Vergi uygulamaları nedeniyle vergi idaresi ile mükellef veya vergi sorumluları arasında çıkan uyuşmazlıkları konu edinir. 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanununda düzenlenmiştir.

Uluslararası Vergi Hukuku

- Birden çok ülke veya bir ülke ile uluslararası kuruluşlar arasında vergisel ilişkileri ve sorunları inceleyen hukuk dalıdır. Çifte vergilendirme konuları ile ilgilenir.

Vergi İlişkisinde Taraflar

Vergi Alacaklısı (DEVLET)

- Vergi alacaklısı olarak devlet merkezi idarenin yanında, kendilerine vergi toplama yetkisi verilmiş il özel idaresi, belediye ve köy gibi diğer kamu tüzel kişilerini kapsar.

Vergi Borçlusu (YÜKÜMLÜ)

- Üzerine vergi borcu düşen gerçek ya da tüzel kişilere denir.
- Vergi ilişkisinin borçlu tarafında bulunan vergi yükümlüsünün, vergi borcunu ödeme yükümlülüğü (maddi yükümlülük) yanında, vergi kanunlarında emredilen şekli ödevleri yerine getirme yükümlülüğü de (şekli yükümlülük) bulunmaktadır.
- Verginin borçlusu (mükellef) olabilmek için medeni hakları kullanma ehliyeti hakkı aranmaz. Medeni haklardan yararlanma ehliyetine sahip olmak vergi borçlusu olmak için yeterlidir

Maddi ve Şekli Mükellefiyet

Maddi vergi mükellefiyeti

- Vergi borcunun ödenmesine ilişkin hususlar maddi vergi mükellefiyetini oluşturur.

Şekli vergi mükellefiyeti

- Mükelleflerin biçimsel ve şekle ilişkin ödevlerini kapsamaktadır.

Vergi Yükümlüsünün Temsili

Kanuni Temsilci

- Temsil edilen kişinin iradesine bakılmadan; yetki ya (yasa gereği) kendiliğinden, ya bir mahkeme kararı ile ya da bir hukuki işlemin kanuni sonucu olarak doğmaktadır.
- Kanuni temsilciler şekli ve maddi yükümlülükleri yerine getirmek zorundadırlar.
- Bu yükümlülükleri zamanında ve eksiksiz yerine getirmemeleri durumunda vergi borçlularından tahsil edilemeyen vergiler bunlardan tahsil edilir.
- Daha sonra ödedikleri vergiler bakımından vergi borçlularına rücu etme hakları vardır.
- Ancak vergi cezaları bakımından (cezaların şahsiliği ilkesinin sonucu olarak) kendileri sorumludurlar ve rücu etme hakları yoktur.
- Ancak tüzel kişilerin temsilinde, ödenen vergi cezaları bakımından da tüzel kişiliği rücu edilebilir.
- Temsilcilik görevini; küçükler için veliler, akıl hastaları için vasiler, kısıtlılar için ise kayyumlar yerine getirir.

İradi Temsilci

- Vergisel yükümlülüklerini kendileri yerine getirebilme imkânına sahip vergi yükümlülerinin çeşitli kişisel gerekçelerle, kendilerine temsilci atayarak vergisel işlemlerini bu temsilcileri aracılığıyla yerine getirmeleri durumu iradi temsili ortaya çıkarmaktadır.
- İradi temsilde kanuni temsilden farklı olarak temsilcinin vergi idaresine karşı herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Vergisel yükümlülüklerine yerine getirilmemesi durumunda vergi yükümlüsü takip edilecek ve bütün sorumluluk vergi yükümlüsüne ait olacaktır
- Mükellefi; avukatı, mali müşaviri veya muhasebecisi iradi temsil yoluyla temsil edebilir.

Vergi Sorumlusu

- Verginin ödenmesi bakımından, alacaklı vergi dairesine karşı muhatap olan kişi" şeklinde tanımlanan üçüncü kişilere vergi sorumlusu denir.
- Bunlara aynı zamanda Maliye'nin fahri tahsildarları da denilir.
- Vergi sorumlusu sorumluluğunu yerine getirmemezse; vergi idaresi, alınmayan vergiyi ve verginin vaktinde ödenmemesinden dolayı ortaya çıkacak faiz, zam ve cezaları kendisinden alabilir.
- Sorumlu ödediği vergi için daha sonra asıl mükellefe rücu edebilir ancak ödediği vergi cezası ile zam ve faizleri ise asıl mükelleften isteyemez.

Kanuni Temsilcilerin Sorumluluğu

Gerçek Kişi Kanuni Temsilcilerin Sorumluluğu

- Kendilerine, küçükler ve kasıtlılar adına medeni hakları kullanma yeteneği verilen kanun temsilcileri, vasi ve kayıymdır.
- Kanuni temsilci sorumluluğunu yerine getirmeyen, ödenmeyen vergi önce temsil edilen gerçek kişiden istenir. Alınmazsa, vergi borçlarından temsilci sorumlu olur. Ödenmeyen vergiyle ilgili ceza ve faizlerden ise, sadece temsilci sorumludur. **Temsilci sadece ödediği vergi için mükellefe rücu edebilir ceza-yı ise rücu edemez.**

Tüzel Kişi Kanuni Temsilcilerin Sorumluluğu

- Tüzel kişilerin kanuni temsilcisi, tüzel kişiliğe göre farklılık gösterir;
 - Anonim şirketler, yönetim kurulu tarafından,
 - Kooperatif teşekküller, yönetim kurulu tarafından,
 - Komandit şirketler, komandite ortak tarafından,
 - Limited şirketler, müdürleri tarafından,
 - Dernekler ve tesisler, yönetim kurulu tarafından,
 - Vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküller, mütevellileri tarafından temsil olunurlar.
- Kanuni temsilci sorumluluğunu yerine getirmeyen, ödenmeyen vergi, vergi cezası (para cezası) ve faizler önce temsil edilen tüzel kişiden istenir. Alınmazsa, vergi borçlarından temsilci sorumlu olur. **Temsilci ödediği vergi borçları (vergi, vergi cezası, faiz ve zam) için mükellefe rücu edebilir.**
- Limited şirket ortakları, şirketten tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu olurlar ve bu Kanun hükümleri gereğince takibe tabi tutulurlar.

VERGİLENDİRME SÜRECİ

Vergiye Doğuran Olay → Verginin Tarhi → Verginin Tebliği → Verginin Tahakkuku → Verginin Tahsili

Vergiye Doğuran Olay: Vergi borcu, bir olayın gerçekleşmesi (gelir elde edilmesi, harcama yapılması, mal teslimi vb.) ile doğabileceği gibi bazı hukuki işlemler veya nedenlerle de (sözleşme yapılması, mülkiyet devri vb.) doğabilir.

Bir faaliyetin yasadışı olması (yasak veya yasalardaki usullere aykırı gerçekleştirilmekte olması) vergiyi doğuran olayın gerçekleşmesine engel olmaz. Bu durumda da vergilendirme süreci işletilerek verginin tahsili yoluna gidilecektir.

Bildirme Yükümlülüğü	■ İşe başlama bildirimleri, işe başlama tarihinden itibaren on gün içinde bağlı bulunulan vergi dairesine yapılır. İşe başlamanın on gün içinde bağlı bulunulan vergi dairesine bildirilmemesi halinde birinci derece usulsüzlük cezası kesilir. ■ İş yeri veya ikamet adreslerini değiştiren mükellefler, adres değişikliklerini, değişimin meydana geldiği tarihten itibaren 30 gün bağlı bulundukları vergi dairesine bildirir. ■ Bina ve Arazi değişiklikleri, değişiklik halinin gerçekleştiği tarihten başlayarak iki aylık süre içinde bildirilmelidir.
Kayıt Nizamı İle İlgili Yükümlülükler	Türkçe kayıt, Türk para birimi ile kayıt, zamanında kayıt gibi yükümlülükleri kapsar.
Belge Düzenleme Ve Verme Yükümlülüğü	Vergi yasaları mükelleflere; fiş, fatura, sevk irsaliyesi, gider pusulası, serbest meslek makbuzu, müstahsil makbuzu, yolcu listesi gibi çeşitli belgeleri düzenleme zorunluluğu getirmektedir. Vergi hukuku açısından belgelerin saklanması gereken süre ise 5 yıldır. TTK'da bu süre 10 yıldır.
Defter Tutma Yükümlülüğü	Mükellefler, iş türlerine göre 'VUK' da belirlenen defterleri tutmak; gelir ve giderlerini bu defterlere kaydetmek zorundadırlar.
Defter Tasdiki İle İlgili Yükümlülükler	Tutulması zorunlu defterlerin geçerli olabilmesi için, bu maddeler arasında açıklanan usule uygun olarak noterler tarafından aralık ayında açılış, ocak ayında kapanış tasdiki gereklidir.
Fatura Ve Fatura Yerine Geçen Vesikaları Düzenleme Yükümlülüğü	VUK' a göre mükellefler; fatura ve fatura yerine geçen vesikaları düzenleme yükümlülüğü bulunmaktadır. Fatura, malın teslimi veya hizmetin yapıldığı tarihten itibaren azami 7 gün içinde düzenlenir. Düzenlenen faturaya itiraz süresi, faturanın alındığı tarihten itibaren 8 gündür. Şayet bu süre zarfında faturaya itiraz edilmezse faturanın içeriği kabul edilmiş sayılır.
Levha Alma Yükümlülüğü	Basit usulde ticari kazanç elde edenler dahil Gelir vergisi mükellefleri ile sermaye şirketleri her yıl mayıs ayının son gününe kadar vergi hesaplamasına esas olan kazanç tutarları ile bunlara denk gelen vergi tutarlarını gösteren levhayı almak zorundadır.

Yoklama	İnceleme	Arama	Bilgi toplama
- Yoklama, mükellefleri ve mükellefiyetle ilgili maddî olayları, kayıtları ve mevzuatları araştırmak ve tespit etmektir. - Yoklama her zaman yapılabilir ve yoklamanın ne zaman yapılacağı ilgiliye haber verilmez. - Yoklama; vergi dairesi müdürleri, yoklama memurları, yetkili makamlar tarafından yoklama fişi ile görevlendirilenler, vergi incelemesine yetkili olanlar ve gelir uzmanları tarafından yapılır. - Yoklama fişlerinin birinci nüshası yoklaması yapılan şahıs veya yetkili adamına bırakılır. Bunlar bulunmazsa bilinen adresine 7 gün içinde posta ile gönderilir. - Yoklama ve denetimde görevli memurların görevlerini ifası sırasında, güvenliklerinin sağlanmasına ilişkin esaslar Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenir.	- Vergi incelemesinde amaç, ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunu araştırmak, tespit etmek ve sağlamaktır. - Vergi İncelemesi; vergi Müfettişleri, vergi Müfettiş Yardımcıları, ilin en büyük mal memuru veya vergi dairesi müdürleri tarafından yapılır. Gelir İdaresi Başkanlığının merkez ve taşra teşkilatında müdür kadrolarında görev yapanlar her hal ve takdirde vergi inceleme yetkisine sahiptirler. Takdir komisyonları da görevlerini yerine getirirken vergi incelemesi yapabilirler.	- İhbar veya yapılan incelemeler dolayısıyla, bir mükellefin vergi kaçırdığına işaret eden emareler bulunursa, bu mükellef veya kaçakçılıkla ilgisi görülen diğer şahıslar nezdinde ve bunların üzerinde arama yapılabilir. - Aramanın yapılabilmesi için vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların buna gerek duyması ve gerekçeli bir yazı ile arama kararı vermeye yetkili sulh yargıcından bunu istemesi ve Sulh yargıcının istenilen yerlerde arama yapılmasına karar vermesi şarttır. İhbar üzerine yapılan aramada ihbar sabit olmazsa, nezdinde arama yapılan kimse muhbirin adının bildirilmesini isteyebilir, bu durumda, vergi dairesi muhbirin ismini bildirmeye mecburdur.	- Vergi idaresi, vergi incelemelerine esas olmak üzere ve vergi tahakkuk ve tahsilatının zamanında yapılabilmesi amacıyla, kamu kurum ve kuruluşlarından veya gerçek ve tüzel kişilerden bilgi alır ve bunları arşivler. - Bilgi toplamanın temel amacı, çeşitli kaynaklardan elde edilen bilgilerden yola çıkarak mükelleflerin matrah tespitlerinin doğruluğunun araştırmaktır.

VERGİ HUKUKUNDA SÜRELER

Kanuni Süreler	İdari Süreler	Yargısal Süreler
- Kanun koyucu tarafından kanun ile konulmuş süreler kanuni süreler denir. - Beyanname verme süreleri, dava açma süreleri, ödeme emrine karşı itiraz süresi kanuni sürelerdendir.	- Vergi kanunlarının vermiş olduğu yetkiye dayanarak vergi idaresince belirlenmiş olan sürelerdir. - VUK' un 14. maddesine göre, vergilendirmeye ilgili herhangi bir işlem için eğer kanunda bir süre belirtilmemişse, idare 15 günden az olmamak üzere süre verebilmektedir.	- Yargı organlarının belirlenen sürelerdir. - Yargısal süreler, yargıya intikal eden olaylarla ilgili olarak taraflardan istenen bazı bilgi ve belgelerin temini için yargı organları organlarınınca verilmektedir.

Sürelerin Hesaplanması

- Süreler, tebliğ, yayın veya ilan tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlar. **Örneğin**; tebliğ tarihi 12.08.2018 olan bir süre 13.08.2018 tarihinde başlar.

Gün Olarak Belli Edilmiş Süreler

- Süre gün olarak belli edilmişse tebliğ edildiği veya bildirildiği gün hesaba katılmaz ve son günün tatil saatinde biter.
- **Örneğin**, 01.03.2016 tarihinde tebliğ edilmiş ve 7 günlük süre verilmiş ise süre, 02.03.2016 tarihinde başlar ve 08.03.2016 tarihinde biter.

Hafta Olarak Belli Edilmiş Süreler

- Süre hafta olarak belli edilmişse başladığı güne tekabül eden günün mesai saatinde biter.
- **Örneğin**, 24 Ekim 2018 **Çarşamba** tarihinde başlayan **1 haftalık** süre, 31 Ekim 2018 **Çarşamba** günü mesai saati bitiminde sona erer.

Ay Olarak Belli Edilmiş Süreler

- Süre ay olarak belli edilmişse başladığı güne tekabül eden günün tatil saatinde biter.
- **Örneğin**, 22.10.2018 tarihinde başlayan 1 aylık sürenin bitiş tarihi, 22.11.2018 günü mesai bitiş saatidir.
- Sürenin bittiği ayda, başladığı güne tekabül eden bir gün yoksa süre o ayın son gününün tatil saatinde biter.
- **Örneğin**, 31.01.2018 tarihinde başlayan 1 aylık sürenin bitiş tarihi, 28.02.2018 günü mesai bitiş saatidir.

- Sonu belli bir gün ile tayin edilen sürelerde, süre o günün tatil saatinde biter.
- Resmi tatil günleri süreye dâhildir. Sürenin son günü resmi tatile rastlarsa tatili takip eden ilk iş gününün tatil saatinde biter.

Her yıl Temmuz ayının birinden yirmisine kadar (yirmisi dâhil) mali tatil uygulanır. Kanun tarafından verilen sürenin son günü malî tatile denk gelmiş ise süreler, tatilin son gününü izleyen tarihten itibaren **YEDİ gün** uzamış sayılır.

Malî tatilin sona erdiği günü izleyen **"beş gün"** içinde biten kanuni ve idari süreler, malî tatilin son gününü izleyen tarihten itibaren **"beşinci günün mesai saati bitiminde"** sona ermiş sayılır.

Özel iletişim vergisi, şans oyunları vergisi ile gümrük idareleri, il özel idareleri ve belediyeler tarafından tarh ve/veya tahsil edilen vergi, resim ve harçlarla ilgili olarak 27 Ocak 2016 tarihinde yapılan değişiklikle mali tatil uygulanmaz.

SÜRELERİN UZAMASI

Mücbir Sebepler

- Mücbir sebepler vergisel yükümlülüklerin yerine getirilmesine engel olan çeşitli olaylardır ve bu olayların gerçekleşmesi durumunda, vergisel yükümlülüklerin yerine getirilmesi bakımından işlemekte olan **süreler durmakta, mücbir sebebin sona ermesinden sonra tekrar işlemeye başlamaktadır.**
- Vergi ödevlerinden herhangi birinin yerine getirilmesine engel olacak derecede ağır kaza, ağır hastalık ve tutukluluk;
- Vergi ödevlerinin yerine getirilmesine engel olacak yangın, yer sarsıntısı ve su basması gibi afetler
- Kişinin iradesi dışında vukua gelen mecburi gaybubetler
- Sahibinin iradesi dışındaki sebepler dolayısıyla defter ve vesikalarının elinden çıkmış bulunması.

Zor Durum

- Zor durumda olmaları nedeniyle vergi ile ilgili yükümlülüklerini zamanında yerine getiremeyecek olanlara, **kanuni sürelerin bir katını, bu süreler 1 aydan az ise 1 ayı aşmayacak şekilde, "Hazine ve Maliye Bakanlığı"na ek süre** verilebilecektir
- Örnek olarak, mücbir sebep hali sayılamayacak, fakat yükümlünün hareket kabiliyetini önemli ölçüde sınırlandıran rahatsızlıklar gösterilebilir.

Bu sürenin verilebilmesi için;

- Zor durum süresi isteyen, sürenin bitmesinden önce yazı ile istemde bulunmalıdır.
- İstemde gösterilen mazeret, süre verecek makam tarafından kabule layık görülmelidir.
- Sürenin verilmesi halinde verginin alınması tehlikeye girmemelidir.

Ölüm Hali

- Vergi kanunlarında hüküm bulunmayan hallerde ölüm dolayısıyla mirasçılara geçen ödevlerin yerine getirilmesinde bildirme ve beyanname verme sürelerine **"üç ay"** eklenir.

Mücbir sebep ve zor durum halinde sürelerin uzaması, sadece vergi ödevleri (örneğin defter tutulması, beyanname verilmesi gibi durumlar) açısından mümkün olabilmektedir. Vergi uyumsuzlukları konusunda açılacak davaların süresi, mücbir sebep veya zor durum gerekçesi ile uzatılamamaktadır.

İDARİ VERGİ SUÇ VE CEZALARI (İDARİ MAHKEMELER)

Vergi Ziyai Suçu ve Cezası

- Vergilendirme ile ilgili yükümlülüklerini zamanında yerine getirilmemesi nedeniyle verginin tahakkuk ettirilmemesi
- Vergilendirme ile ilgili yükümlülüklerin eksik yerine getirilmesi nedeniyle verginin eksik tahakkuk ettirilmesi
- Şahsı, medeni haller veya aile durumu hakkında gerçeğe aykırı beyanlar ile verginin noksan tahakkuk ettirilmesi veya haksız yere geri verilmesine sebebiyet verilmesi durumlarında vergi “**ziyai suçu**” ortaya çıkar
- Vergi ziyai suçunun cezası para cezası olarak belirlenmiştir.
- Bu cezanın miktarı, **ziyaa uğratılan verginin 1 katıdır.**
- **Vergi ziyasına kaçakçılık suçlarını gerektiren fiillerle sebebiyet verilirse vergi ziyai cezası 3 kat uygulanır.**
- **Bu vergi ziyasına iştirak edenlere ise 1 kat uygulanır.**
- **Vergi ziyai suçundan ceza alan mükellefler bu suç cezanın kesinleştiği yılı izleyen yılın başından itibaren 5 yıl içinde tekrar işlerlerse cezaları % 50 oranında arttırılır.**

Usulsüzlük Suçu ve Cezası

- Usulsüzlük suçları vergi kanunlarındaki şekle ve usule ilişkin kurallara aykırı davranılması sonucunda oluşmaktadır.
- Bu suçlar, vergi tarh edilmeden işlenebileceği gibi, verginin tarhından sonra da işlenebilir.
- Vergi ziyai suçundan farklı olarak usulsüzlük suçlarında bir vergi kaybının olması (zarar) şart değildir. Bu suçlarda mevcut bir vergi kaybı olmasa da, ileride vergi kaybı şeklinde bir zararın ortaya çıkması ihtimali bulunmaktadır.
- VUK’ da usulsüzlük suçları genel usulsüzlük suçları ve özel usulsüzlük suçları olarak iki kısma ayrılmaktadır.

Genel Usulsüzlük Suçu ve Cezası

Beyanname verme, defter tutma, defter tasdiki, işe başlamayı bildirme, vergi karnesi kullanma gibi ödevlere uyulmaması ile ilgilidir.

I inci derece usulsüzlükler

- Vergi ve harç beyannamelerinin süresinde verilmemiş olması;
- VUK’ a göre tutulması mecburi olan defterlerden herhangi birinin tutulmamış olması,
- Defter kayıtlarının ve bunlarla ilgili vesikaların doğru bir vergi incelemesi yapılmasına imkân vermeyecek derecede noksan, usulsüz veya karışık olması,
- Çiftçiler tarafından VUK 245 nci madde hükmüne göre muhtar ve ihtiyar heyetlerince yapılan davete müddetinde icabet edilmemesi;
- Bu Kanunun kayıt nizamına ait hükümlerine uyulmamış olması (Her incelemede inceleme tarihine kadar aynı takvim yılı için tespit edilen usulsüzlükler tek fiil sayılır),
- İşe başlamanın zamanında bildirilmemesi;
- Tasdiki mecburi olan defterlerden herhangi birinin tasdik muamelesinin yaptırılmamış olması (Kanuni sürenin sonundan başlayarak 1 ay geçtikten sonra tasdik ettirilenler, tasdik ettirilmemiş sayılır.)
- Diğer ücretler üzerinden salınan Gelir Vergisinde, tarh zamanı geçtiği halde verginin tarh ettirilmemiş olması;
- Veraset ve intikal vergisi beyannamesinin 342 nci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen süre içerisinde verilmiş olması.

II inci derece usulsüzlükler

- Veraset ve intikal Vergisi Beyannamelerinin süresinin sonundan başlayarak VUK 342 nci maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen süre içinde verilmiş olması,
- Ekim ve sayım beyanlarının süresi içinde veya kanunda istenilen bilgileri ihtiva edecek doğru bir şekilde yapılmaması
- Vergi kanunlarında yazılı bildirmelerin zamanında yapılmamış olması (işe başlamayı bildirmek hariç),
- Vergi karnesinin süresinin sonundan başlayarak 15 gün geçtiği halde alınmamış olması;
- Tasdiki mecburi olan defterlerden herhangi birinin tasdik muamelesinin, süresinin sonundan başlayarak bir ay içinde yaptırılmış olması,
- Vergi beyannameleri, bildirimler, evrak ve vesikaların kanunen belli şekil ve muhteviyatı ve ekleri ile bunlarla ilgili olarak yapılan diğer düzenlemelere ilişkin hükümlere uyulmamış olması,
- Hesap veya muamelelerin doğruluk veya açıklığını bozmamak şartıyla bazı evrak ve vesikaların bulunmaması veya ibraz edilmemesi

Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmamasıdır. Özel usulsüzlük suçları, yakın tehlike suçu olarak adlandırılmaktadır. Belli başlı özel usulsüzlük cezaları aşağıda sıralanmıştır.

- Fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması
- Perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Hazine ve Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması
- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması
- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uyulmaması
- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanıma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara
- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine
- Vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere
- Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına

Vergi ziyayı, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarında indirme

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 376. Maddesine göre mükellef veya vergi sorumlusu; ikmalen, resen veya idarece tarh edilen vergiyi veya vergi farkını ve vergi ziyayı, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının yarısını ihbarnamelerin tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde ilgili vergi dairesine başvurarak vadesinde veya kanunda belirtilen türden teminat göstererek vadenin bitmesinden itibaren üç ay içinde ödeyeceğini bildirirse;

- Kesilen cezanın yarısı,
- Uzlaşmanın gerçekleşmiş olması durumunda, üzerinde uzlaşılan vergiyi veya vergi farkını ve vergi ziyayı cezasının %75'ini, kanunda belirtilen ödeme süreleri içinde öderse üzerinde uzlaşılan cezanın %25'i indirilir.

ADLİ VERGİ SUÇ VE CEZALAR (CEZA MAHKEMELERİ)

- Adli vergi suçları, ceza mahkemeleri tarafından tespit edilerek cezalandırılan suçlardır ve hürriyeti bağlayıcı niteliktedir.
- Adli vergi suçlarının cezalandırılabilmesi için, kanunda belirtilen eylemin gerçekleştirilmiş olması yeterli olup, vergi ziyasının gerçekleşmesine gerek bulunmamaktadır.

1. Kaçakçılık Suç ve Cezaları

18 Aydan 3 Yıla Kadar Hapis	3 Yıldan 5 Yıla Kadar Hapis	2 Yıldan 5 Yıla Kadar Hapis
■ Defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hileleri yapmak ■ Gerçek olmayan veya kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan kişiler adına hesap açmak veya defterlere kaydı gereken hesap ve işlemleri vergi matrahının azalması sonucunu doğuracak şekilde tamamen veya kısmen başka defter, belge veya diğer kayıt ortamlarına kaydetmek ■ Defter, kayıt ve belgeleri tahrif etmek, gizlemek veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenlemek veya bu belgeleri kullanmak	■ Defter kayıt ve belgeleri yok etmek, ■ Defter sayfaları yok edilerek yerine başka yaprak koymak veya hiç yaprak koymamak, ■ Belgelerin asıl ve suretlerini tamamen veya kısmen sahte olarak düzenlenmesi veya bu belgelerin kullanılmak,	■ Belgelerin Hazine ve Maliye Bakanlığınca anlaşmalı olmadığı halde basılması,

Yukarıda sayılan eylemler sonucunda vergi ziyayı da ortaya çıkmışsa bu suçlara hapis cezasına ilave olarak vergi ziyayı cezası da uygulanacaktır.

Vergi ziyayı olsa da olmasa da eğer mükellefin kanunda belirtilen fiilleri istediği tespit edilirse kaçakçılık suçu oluşacaktır. Yani söz konusu fiillerin tarh döneminden önce ortaya çıkarılması durumunda da kaçakçılık cezası verilebilecektir.

- Kaçakçılık suçuna iştirak edenler veya doğrudan doğruya beraber işlemiş olanlardan her biri ayrı ayrı maddi menfaat gözetmek şartıyla cezalandırılır. Örneğin, bir mükellefin vergi kaçırmak maksadıyla tutması zorunlu defterlerini para vererek tuttuğu adamın evinde saklaması sonucu defterleri evinde saklayan şahıs kaçakçılık suçuna iştirak etmiş olacaktır.
- Kaçakçılık suçuna iştirak edenler eğer menfaat sağlamıyorsa suçu işleyene verilen cezanın yarısı oranında ceza uygulanır. İştirak eden menfaat elde ediyorsa suçu işleyene verilen cezanın aynısı uygulanır.

2. Vergi Mahremiyetinin İhlali

- Aşağıda yazılı kimseler görevleri dolayısıyla, mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine veya mesleklerine yönelik öğrendikleri sırları veya gizli kalması gereken diğer hususları ifşa edemezler ve kendilerinin veya üçüncü şahısların lehine kullanamazlar;
 - Vergi muameleleri ve incelemeleri ile uğraşan memurlar;
 - Vergi mahkemeleri, bölge idare mahkemeleri ve Danıştay'da görevli olanlar;
 - Vergi kanunlarına göre kurulan komisyonlara iştirak edenler;
 - Vergi işlerinde kullanılan bilirkişiler.

Yukarıdaki kişiler, mükelleflerin vergi mahremiyetini ihlal etmeleri durumunda şikâyet üzerine, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

3. Yükümlülerin Özel İşlerini Yapma

- Vergi muameleleri ve incelemeleri ile uğraşan memurlar;
- Vergi mahkemeleri, bölge idare mahkemeleri ve Danıştay'da görevli olanlar;
- Vergi kanunlarına göre kurulan komisyonlara iştirak edenler;
- Vergi işlerinde kullanılan bilirkişiler.

Kendilerine, nişanlılarına ve boşanmış olsalar bile eşlerine; kan veya sıhrî usul ve fûru una, evlatlığına veya kendisini evlat edinene yahut kan hısımlarına; kanunî temsilcisi veya vekili bulundukları kimselere ait vergi inceleme ve takdir işleriyle uğraşamazlar.

VERGİ SUÇ VE CEZALARINA İLİŞKİN ÖZELLİKLER

Tekerrür

- Vergi ziyanına sebebiyet vermekten veya usulsüzlükten dolayı ceza kesilen ve cezası kesinleşenlere, cezanın kesinleştiği tarihi takip eden yılın başından başlamak üzere;
- **Vergi ziyanında 5 yıl içinde tekrar ceza kesilmesi durumunda %50,**
- **Genel usulsüzlükte 2 yıl içinde tekrar ceza kesilmesi durumunda %25, artırılmak suretiyle uygulanır.**
- Özel usulsüzlük suçunda teker-rür halinde cezada artırımı uygulanmamaktadır.

Birleşme

- Tek bir fiil sonucunda birden fazla suçun ortaya çıkması hali suçlarda birleşme konusunu oluşturmaktadır.
- Kural olarak, ortaya çıkan her suçta ayrı ceza verilmesi gerekirken, tek fiil ile hem vergi ziyaı suçu hem de genel usulsüzlük suçunun bir arada işlenmesi halinde, bu suçlardan sadece cezası ağır olanın cezası kesilecek diğeri cezalandırılmayacaktır.
- Örneğin, beyanname verilmemesi halinde hem genel usulsüzlük suçu hem de vergi ziyaı suçu işlenmektedir. Bu durumda bunlardan hangisinin cezası daha ağır ise sadece o kesilecek, diğeri kesilmeyecektir.
- **Özel usulsüzlük fiili sonucunda vergi ziyanının ortaya çıkması durumunda hem özel usulsüzlük cezası hem de vergi ziyaı cezası ayrı ayrı kesilir.**

Fiil Ayrılığı

- Farklı fiiller sonucu ortaya çıkan vergi ziyaı veya usulsüzlüklerden dolayı ayrı ayrı ceza kesilir.
- Örneğin mükellef Bay (A), gelir vergisi beyannamesini vermemekle beraber aynı zamanda tutulması zorunlu defterleri de tutmamış ise, fiil ayrılığından söz edilebilir.
- Fiil ayrılığı ile VUK'nda, ayrı fiillerin aynı neviden olması durumunda hafifletici bir düzenlemeye yer verilmiş ve usulsüzlüklerden, aynı takvim yılı içinde aynı neviden birden fazla yapıldığı takdirde birden fazlasının her biri için, birincisine ait cezanın dörtte biri kesilir denilmiştir.

1. Ödeme

- Tarh, tebliğ ve tahakkuk eden vergiler ödenecek aşamaya gelir. Buna verginin tahsili denir. Eğer vergi tarh, tebliğ ve tahakkuk aşamalarını geçmişse bu verginin ödenmesi zorunludur.

2. Terkin

- Terkin, var olan bir şeyin yok olması ya da silinmesi anlamında kullanılır.
- Terkin, Vergi Kanununda, tahakkuk etmiş bir vergi silinirken, tahsil edilmiş bir verginin terkin durumunda da tahsil edilen vergi mükellefe geri ödenir.
- **VUK' a göre terkin kararı Hazine ve Maliye Bakanlığı'nca** verilir.
- **AATUHK' a göre tabii afetler** sebebiyle terkin kararı **Cumhurbaşkanı'nca** verilir.

Terkin halleri

- Yangın, yer sarsıntısı, yer kayması, su basması, kuraklık, don, zararlı hayvan ve haşarat istilası ve bunlara benzeyen afetler yüzünden zarara maruz kalan varlıklarının ve mahsullerinin en az üçte birini kaybedenler adına tahakkuk ettirilmiş ve afetlerin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili amme alacakları Cumhurbaşkanı kararıyla kısmen veya tamamen terkin olunur.
- Mükellefin kendisinden istenen vergilerle vergi veya cezalarla ilgili yargı yoluna başvurusu ve haklı çıkması halinde terkin olunur.
- Vergi hatalarının düzeltilmesi durumunda terkin olunur.

3. Zamanaşımı

Zamanaşımı belli bir sürenin geçmesiyle ceza kesme ve cezaları tahsil etme yetkisinin ortadan kalkmasıdır. Vergi idaresi zamanaşımı süresi geçtikten sonra vergiyi tahakkuk ettiremez ve tahsil edemez.

Tahakkuk (Tarh) Zaman Aşımı

- Vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak **beş yıl içinde** tarh ve mükellefe tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına uğrar. Bu durumdaki bir vergi tahakkuk aşamasına gelmemiştir.
- **Örneğin** 2014 yılında elde edilen bir gelirin vergisinin zamanaşımına uğraması için, 1 Ocak tarihinden 2015 takvim yılının 31 Aralık 2019 yılının tarihine kadar tarh ve mükellefe tebliğ edilmemiş olması gerekir.
 - **Veraset ve intikal vergisinde** zamanaşımının başlangıcı, vergiyi doğuran olayın gerçekleştiği tarihi izleyen yılda değil, bunun idarece öğrenildiği tarihi izleyen yıldan itibaren başlar.
 - **Emlak vergisinde** sürenin tespiti, vergiyi doğuran olay yerine idarenin öğrendiği tarih dikkate alındığı için zaman aşımı süresi 5 yılı aşabilir.
 - **Motorlu taşıtlar vergisi** her yıl ocak ayında yıllık olarak tahakkuk ettirildiği için bu verginin tahakkuk zamanaşımına uğraması söz konusu değildir.
 - **KDV'de zamanaşımı**, vergi alacağı mal teslimi veya hizmetin yapılmasıyla doğduğu için bu yılı izleyen yılın başından itibaren başlayacaktır.

Tahakkuk (Tarh) zamanaşımını durduran nedenler (sürenin işlememesi);

- Anayasa mahkemesince yapılan düzenleme ile matrahın takdiri için takdir komisyonuna başvurulması
- Mücbir sebeplerin varlığı
- Mükellefe vergi ya da ceza ihbarnamesinin tebliği
- Vergi dairelerinin takdir komisyonuna karşı dava açması

Tahsil Zaman Aşımı

- Vergiler ve diğer kamu alacakları vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrar.
- Zamanaşımından sonra mükellefin kendi istekleriyle yapacakları ödemeler kabul edilir.
- Bir vergi tahakkuk etmeden, tahsil zamanaşımından söz edilemez. Tahakkuk etmemiş bir vergi ancak tahakkuk zamanaşımına uğrar.
- Tahakkuk etmiş bir vergi eğer vadesinde ödenmezse tahsil zamanaşımı söz konusu olur.
- Tahakkuk ve tahsil zamanaşımı arasındaki asıl fark; temel alınan yıldır.
- **Örneğin**; vade tarihi 30 Nisan 2015 olan kurumlar vergisi için tahsil zamanaşımı süresi, 1 Ocak 2016 tarihinden itibaren başlayarak ve tahsilâtın yapılmaması halinde vergi 31 Aralık 2020 günü bitiminde zamanaşımına uğrar.

Tahsil Zamanaşımını kesen ve durduran nedenler

Tahsil Zamanaşımını Kesen Nedenler

- Ödeme,
- Haciz tatbiki,
- Cebren tahsil ve takip muameleleri sonucunda yapılan her çeşit tahsilat,
- Ödeme emri tebliği,
- Mal bildirimi, mal edinme ve mal artmalarının bildirilmesi,
- İhtilaflı amme alacaklarında kaza mercilerince bozma kararı verilmesi,
- Amme alacağının teminata bağlanması,
- Kaza mercilerince icranın tehirine karar verilmesi,
- İki amme idaresi arasında mevcut bir borç için alacaklı amme idaresi tarafından borçlu amme idaresine borcun ödenmesi için yazı ile müracaat edilmesi.
- Amme alacağının özel kanunlara göre ödenmek üzere müracaatta bulunulması ve/veya ödeme planına bağlanması.

Kesilmenin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren zamanaşımı yeniden işlemeye başlar.

Tahsil Zamanaşımını Durduran Nedenler

- Borçlunun yabancı ülkede olması,
- Borçlunun hileli iflas etmesi
- Terekenin tasfiyesi dolayısıyla vergi yükümlüsü hakkında takip yapılma olanağının bulunmaması

Zamanaşımı, yukarıdaki sebeplerin ortadan kalkması ile işlemeye devam eder.

Zamanaşımının durması; durmayı gerektiren durum ortadan kalkınca sürenin kaldığı yerden devam etmesini gerektirirken, **zamanaşımının kesilmesi;** süreyi baştan başlatan bir durumdur.

- **Genel usulsüzlük suçları;** usulsüzlüğün yapıldığı yılı takip eden yılın birinci gününden başlayarak **iki yıl**
- **Özel usulsüzlük suçu** için kesilecek cezalarda, usulsüzlüğün yapıldığı yılı takip eden yılın birinci gününden başlayarak **beş yıl**
- **Vergi ziyaı cezasında** cezanın bağlı olduğu vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın birinci gününden başlayarak **beş yıl geçtikten sonra cezalar zamanaşımına uğrar.**
- Bu süreler içinde ceza ihbarnamesi tebliğ edilmekle zamanaşımı kesilmiş olur.

4. Tecil

- Tecil müessesesi, vergi borcunu ortadan kaldırmayıp borcun vadesinde ödenmesi veya hacze gidilmesi halinde çok zor durumda kalabilecek bir vergi borçlusu hakkında verilebilmektedir.
- Vergi idaresine, böyle bir borçlunun borcunu **36 ay** erteleme yetkisi verilmiştir. Ertelemenin yapılabilmesi için borçlunun teminat göstermesi zorunludur. Teminat tutarını on katına kadar artırmaya, yarısına kadar indirmeye, yeniden kanuni tutarına getirmeye ve bu hadler arasında farklı tutar belirlemeye **Cumhurbaşkanı** yetkilidir.
- Tecil faizi oranı Hazine ve Maliye Bakanlığı'na tanınan yetki çerçevesinde 31.12. 2019 tarihinden itibaren **yıllık %15** olarak belirlenmiştir.
- Tecil edilecek borç; vergi, resim, harç borcu olabileceği gibi cezalar veya gecikme zammı-faizi borcu da olabilir. Mükellef borcunu tecil süresinin sonunda tecil faizi ile birlikte ödemek durumundadır. Tecil kararını, borcun tutarına göre vergi dairesi, defterdar veya Hazine ve Maliye Bakanlığı vermektedir.

5. Hataların Düzeltilmesi

- Gerek hesap hataları ve gerekse ceza kesmede hatalar yapılması nedeniyle, haksız yere veya fazla vergi istenmesi ve alınması halinde zamanaşımı süresi içinde hataların düzeltilmesi yoluna gidilebilir.

Bu düzeltmeler;

- Matrah hataları
- Vergi miktarında hatalar
- Verginin mükerrer olması
- Mevzuda hata olması
- Mükellefin şahsında ve mükellefiyette hata
- Vergilendirme ve muafiyet döneminde hata olması

Mükellef hata düzeltmeyi, yapılan hatanın ilgili olduğu vergi alacağının doğru olduğu takvim yılını izleyen tarihten itibaren zaman aşımı süresi (5 yıl) içinde isteyebilir.

Dava açma süresi içerisinde (30 gün) dava açmak yerine düzeltme talep eden mükelleflerin, düzeltme taleplerinin açıkça veya 60 günlük sürede cevap verilmemesi zımni red kabul edilir. Düzeltme talebinin zımnen reddedilmesi halinde dava açma süresi, 30 günlük dava açma süresinden düzeltme talep etmek için harcanan gün sayısının düşülmesi suretiyle hesaplanır. Örneğin; 1 Mart günü tebliğ edilen bir vergi-ceza ihbarnamesine karşı 28 Mart'ta düzeltme talep eden mükellefin talebinin reddedilmesi halinde, dava açma süresi sadece 3 gündür.

Mükelleflerin vergi mahkemesinde dava açma süresi geçtikten sonra yaptıkları düzeltme talepleri reddedilenler şikâyet yoluyla Hazine ve Maliye Bakanlığı'na müracaat edebilirler. Şikâyet reddedilirse buna karşı vergi mahkemesinde dava açılabilir.

Hata Düzeltmede Zamanaşımı

Düzeltme zamanaşımı süresi;

- Zamanaşımı süresinin son yılı içinde tarh ve tebliğ edilen vergilerde hatanın yapıldığı;
 - İlan yolu ile tebliğ edilip vergi mahkemesinde dava konusu yapılmaksızın tahakkuk eden vergilerde mükellefe ödeme emrinin tebliğ edildiği,
 - İhbarname ve ödeme emri ilan yoluyla tebliğ edilen vergilerde 6183 şaşıllı Kanıma göre haczin yapıldığı
- Tarihten **başlayarak bir yıldan aşağı** olamaz.

6. Yanılma

Yetkili makamların yanlış bilgi vermesi

- Yetkili makamların görüş değiştirmesi,
 - Bir hükme ilişkin içtihadın değişmiş olması,
- } Durumları yanılma kabul edilir ve mükellefe ceza kesilmez

7. Uzlaşma

Tarhiyat öncesi uzlaşma

- Resen, İkmalen ve idarece tarh edilen vergiler ile bunlara ilişkin kesilecek vergi ziyaı cezalarında vergi incelemesine yetkili olanların yapmış oldukları inceleme sonrası hazırlamış oldukları raporu yetkili makamlara **göndermeden önce mükellefler tarafından** talep edilen uzlaşmaya “**tarhiyat öncesi uzlaşma**” adı verilir.
- **Yalnızca vergi ziyaı suç ve cezaları için geçerlidir.**
- **Kaçakçılık nedeniyle kesilmiş vergi ziyaı cezaları kapsam dışında tutulmaktadır.**
- Vergi incelemesine yetkili olanların inceleme tutanağını düzenleme anına kadar mükellefçe uzlaşma talebinde bulunulabilir.
- Uzlaşılan vergi miktarı üzerinden, gecikme faizi hesaplanır.
- **Uzlaşmanın gerçekleşmiş olması durumunda, üzerinde uzlaşılan vergiyi veya vergi farkını ve vergi ziyaı cezasının %75'ini, kanunda belirtilen ödeme süreleri içinde öderse üzerinde uzlaşılan cezanın %25'i indirilir.**
- Uzlaşmanın sağlanamaması halinde mükellef, tarhiyatın tebliğini takip eden 30 gün içinde Vergi Mahkemesine başvurabilir.

Tarhiyat sonrası uzlaşma

- Resen İkmalen ve idarece tarh edilen vergiler ile bunlara ilişkin kesilecek vergi ziyaı cezalarında vergi incelemesine yetkili olanların yapmış oldukları inceleme sonrası hazırlamış oldukları raporu yetkili makamlara **gönderdikten sonra, mükellefler tarafından** talep edilen uzlaşmaya “**tarhiyat sonrası uzlaşma**” adı verilir.
- **Yalnızca vergi ziyaı suç ve cezaları için geçerlidir.**
- **Kaçakçılık nedeniyle kesilmiş vergi ziyaı cezaları kapsam dışında tutulmaktadır.**
- Vergi incelemesine yetkili olanların inceleme tutanağını tarh etmesi ve cezayı mükellefe tebliğ etmesini takip eden 30 gün içinde mükellef, uzlaşma talebinde bulunulabilir.
- **Uzlaşmanın gerçekleşmiş olması durumunda, üzerinde uzlaşılan vergiyi veya vergi farkını ve vergi ziyaı cezasının %75'ini, kanunda belirtilen ödeme süreleri içinde öderse üzerinde uzlaşılan cezanın %25'i indirilir.**
- Uzlaşmanın sağlanamaması halinde mükellef, dava açma süresi bitmiş veya 15 günden az kalmış ise bu süre tutanağın tebliği tarihinden itibaren 15 gün olarak uzar.

Sürekli, geçici ve merkezi uzlaşma komisyonlarının teşkili, uzlaşmaya müracaat etmeye yetkili olanların belirlenmesi, uzlaşmanın şekli, uzlaşmaya konu edilebilecek vergi, resim ve harçların belirlenmesi, uzlaşma komisyonlarının yetkileri, uzlaşmanın yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir. Hazine ve Maliye Bakanlığı vergi incelemesine dayanarak tarh edilecek vergilerde tarhiyat öncesi uzlaşma yapılmasına izin verebilir.

İl özel idareleri ve belediyelere ait vergi, resim ve harçlar için uzlaşma yönetmeliği, İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak **Cevre ve Şehircilik Bakanlığınca** hazırlanır.

8. Ölüm

- “Cezaların şahsiliği ilkesi” gereği, mükellefin ölümü halinde, mükellef adına kesilen ve henüz tahsil edilmemiş vergi cezaları silinir ancak verginin aslı silinmez.

9. Pişmanlık ve İslah

Kapsamı	Hangi Vergilerde <u>Uygulanır</u>	Hangi Vergilerde <u>Uygulanamaz</u>
■ Beyana dayanan vergilerde vergi ziyaı cezasını gerektiren yasaya aykırı hareketlerini, kendiliğinden dilekçe ile ilgili makamlara haber veren mükelleflere, vergi ziyaı suçu için öngörülen ceza kesilmez. ■ Pişmanlık dilekçesinin, idarenin incelemeye başlamasından veya suçu öğrenmesinden önce verilmesi ve 15 gün içinde eksik bildirilen gelirlerin beyannamesinin verilerek vergi ve gecikme zammının ödenmesi durumunda bu haktan yararlanılabilir.	■ Gelir vergisi ■ Kurumlar vergisi ■ Katma değer vergisi ■ Özel tüketim vergisi ■ Veraset ve intikal vergisi ■ Banka ve sigorta muameleleri vergisi ■ Damga vergisi	■ Gümrük ve Tekel vergileri ■ Emlak vergisi ■ Motorlu taşıtlar vergisi

KAMU ALACAKLARININ GÜVENCE ALTINA ALINMASI VE KORUNMASI

Gecikme Faizi	Gecikme Zammı	Vergi Alacağının Korunması	Cebren Tahsil
■ Verginin tahakkuku ile ilgilidir. (Tahakkuku geciktirilen vergileri kapsar) ■ Ay kesirleri dikkate alınmaz (gün, hafta) ■ Oranı 31.12.2019 tarihinden itibaren aylık %1,6 olarak uygulanır. ■ Vergi Usul Kanunu'nda düzenlenmiştir. ■ Cezalar için gecikme faizi hesaplanmaz.	■ Verginin tahsili ile ilgilidir. (miktarı kesinleşmiş ama zamanında ödenmeyen vergi borçlarını kapsar) ■ Ay kesirleri dikkate alınır (gün, hafta) ■ Oranı 31.12.2019 tarihinden itibaren aylık %1,6 olarak uygulanır. ■ Amme Alacaklar Tahsili Usulü Hakkındaki Kanun' da düzenlenmiştir.	■ Teminat ■ İhtiyati tahakkuk ■ İhtiyati haciz ■ Yurtdışına çıkış yasağı ■ Rüçhan hakkı ■ Takas	■ Ödeme süresi içinde ödenmeyen amme alacağı tahsil dairesince cebren tahsil edilir.

Cumhurbaşkanı, gecikme zammı oranlarını aylar itibarıyla topluca veya her ay için ayrı ayrı, yüzde onuna kadar indirmeye, gecikme zammı oranı ile gecikme zammı asgari tutarını iki katına kadar artırmaya, ayrıca gecikme zammı oranını aylar itibarıyla farklı olarak belirlemeye ve gecikme zammını bileşik faiz usulüyle aylık, üç aylık, altı aylık veya yıllık olarak hesaplatmaya yetkilidir

Vergi Alacağının Korunması

Teminat İsteme	■ Kamu alacağının tehlikeye düştüğü belli sebeplere dayanarak teminat istenebilir. Bu sebepler; — Vergi ziyaı cezası kesilmesini gerektiren haller — Kaçakçılık suçunu oluşturan haller — Kamu borçlusunun Türkiye'de ikametgâhının olmaması ■ Teminat olarak para, hazine bonusu vb. bazı değerler gösterilebilir. Teminatın değerinin azalması veya borç miktarının artması durumunda teminatın artırılması gerekmektedir.
İhtiyati Tahakkuk	■ Mükelleflerin henüz tahakkuk etmemiş borçlarının, tarh, tebliğ, itiraz yollarından geçmeden ve dolayısı ile normal tahakkuk yollarını izlemeden yapılan tahakkuk işlemini ifade eder. ■ İhtiyati tahakkuk yetkisi vergi dairesi müdürünün yazılı isteği üzerine defterdara aittir. ■ İhtiyati tahakkuka karşı, tebliğinden itibaren 15 gün içinde vergi mahkemesinde dava açılabilir.
İhtiyati Haciz	■ İleride tahakkuk edecek olan veya henüz vadesi gelmemiş bulunan ya da vadesi geçtiği halde ödeme emri tebliğ edilmemiş bulunan amme alacağının tahsil güvenliğini sağlamak üzere yapılan hacze, 'ihtiyati haciz' denir. ■ İhtiyati hacze karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde vergi mahkemesinde dava açılabilir.
Yurtdışına Çıkış Yasağı	■ Şu anda uygulaması bulunmamaktadır.
Rüçhan Hakkı	■ Kamu alacaklarının tahsilinde, borçlunun iflası veya mallarının haczi durumunda, kamunun diğer alacaklılar karşısındaki önceliğidir.
Takas	■ Yükümlüden tahsil edilmekle birlikte, reddi gereken bir kamu alacağı reddedilmeden önce; aynı yükümlünün muaccel bir borcu varsa öncelikle ona mahsup edilir ve kalan kısım olursa bu kısım iade olunur.

- Vergi uyuşmazlıklarında uygulanacak yasal yol itirazdır.
- Vergi uyuşmazlığı resim, harç ve verginin 4T olarak adlandırılan aşamaları ve bunların cezaları ile ilgili olabilir.

Vergi Yargısında Yürütmenin Durdurulması

- Vergi uyuşmazlığından dolayı açılan dava mükellefin ayrıca talebine gerek olmaksızın tarh edilen vergi, resim ve harçlar ile benzeri malî yükümlerin ve bunların zam ve cezalarının dava konusu edilen bölümünün tahsil işlemlerini durdurmaktadır.
- Yürütmenin durdurulması geçici bir tedbir niteliğinde olup; davanın ilk derece yargılaması için geçerlidir. Dava sonunda mükellef aleyhine karar verilirse idare mahkemesine itiraz veya kararın temyizi aşamalarında tahsil işlemi durmaz ve davacının bu yönde bir talebi ve bu yönde bir kararının olması zorunludur.

Yürütmenin kendiliğinden durduğu kuralın istisnaları

- Davacının gösterdiği adrese tebligat yapılamaması durumunda, yeni adresin bildirilmesine kadar dava dosyası işlemde kaldırı-
lır ve varsa yürütmenin durdurulması kararı kendiliğinden kalkar.
- Mükellefin ihtirazı kayıt ile verdiği beyannameye dayanılarak yapılan tarhiyat işlemlerine karşı dava açması durumunda, yürüt-
me kendiliğinden durmaz.
- 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasından doğan davalarda (ödeme emirlerine karşı
açılan davalar, ihtiyati haciz, ihtiyati tahakkuka karşı açılan davalar ve haciz işlemine karşı açılan davalar), dava açılması kendi-
liğinden yürütmeyi durdurmaz.
- Gümrük Kanunu'nun 198. maddesinden doğan davalarda (hiç alınmamış ya da eksik alınmış vergilerin tespiti) yürütme durmaz.
- Mükellefin talebi üzerine takdir komisyonunca belirlenen emsal bedele karşı açılan davalarda yürütme kendiliğinden durmaz.

Görevli Mahkemeler

Vergi mahkemeleri; genel bütçeye, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere ilişkin vergi, resim ve harçlar, benzeri mali yükümler, bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davaları çözümler.

Tebliğ tarihini takip eden günden itibaren 30 gün içinde dava açılabilir.
(ödeme emri, ihtiyati haciz, ihtiyati tahakkuk, haciz varakasına karşı açılacak davalarda süre 15 gündür.)

Vergi Mahkemeleri

- Açılan dava esas itibarıyla bir iptal davasıdır.
- Davada kural olarak yazılı uygulanmaktadır, taraflar hâkim karşısına çıkmamakta, dava verilen evraklar üzerinden yürütülmektedir.
- Hâkim, dava açan mükellefin dava dilekçesini ilgili idareye göndermekte, idare bununla ilgili savunmasını yapmaktadır. İdarenin bu savunması mükellefe gönderilmekte, mükellef savunmaya cevap vermektedir.
- Vergi mahkemesi kararına karşı, bölge idare mahkemesine veya Danıştay'a başvuru imkânı bulunmaktadır.

7.000 TL'yi Geçmeyen
Davalarda Sonuç

- Vergi mahkemesinde dava açılır, mahkemenin vereceği karar kesindir.
- Mahkemenin verdiği karara karşı istinaf incelemesi başvurusunda bulunulamaz
- Temyize başvurulamaz

7.000 – 176.000 TL Arası
Davalarda Sonuç

- Vergi mahkemesinde dava açılır.
- Mahkemenin verdiği karara karşı istinaf incelemesi başvurusunda bulunulur, çıkan karar kesindir.
- İstinaf yoluna başvurulmuş olması, yürütmeyi durdurmaz. Yürütmenin durdurulması talep edilmelidir.
- Temyize başvurulamaz.

176.000 TL'yi Aşan
Davalarda Sonuç

- Vergi mahkemesinde dava açılır
- Mahkemenin verdiği karara karşı istinaf incelemesi başvurusunda bulunulur
- İstinaf incelemesi sonrası temyiz incelemesi başvurusunda bulunulabilir.
- Temyiz yoluna başvurulmuş olması, yürütmeyi durdurmaz. Yürütmenin durdurulması talep edilmelidir.

Vergi Mahkemelerine İtiraz

Bölge İdare Mahkemesi (İstinaf Yolu)

- Bölge İdare Mahkemesi'ne, vergi mahkemesinin kararının tebliğini izleyen günden itibaren otuz (30) gün içinde başvurulabilir.
- İtiraz başvurusu, mahkeme kararının yürütülmesini durdurmaz. Bu kararların yürütülmesini durdurabilmek için Bölge İdare Mahkemesinden yürütmenin durdurulması istenilmeli ve mahkeme tarafından da bu istem kabul edilerek karara bağlanmış olması gerekmektedir.
- **Bölge idare mahkemeleri; başkanlık, başkanlar kurulu, daireler, adalet komisyonu ve müdürlüklerden oluşur.**
- Bölge idare mahkemesinde kararlar, oy çokluğu ile alınır

Danıştay

- Vergi mahkemelerinin itiraza konu olanlar dışında kalan (kurul halinde verilen) kararları, bu kararın tebliğini takip eden günden itibaren **30 gün** içinde Danıştay'da temyiz edilebilir. Danıştay'a temyiz başvurusunu, vergi idaresi veya mükellef yapar.
- Danıştay'a başvurulması, vergi mahkemesi kararlarının uygulanmasını durdurmamaktadır. Bu kararların uygulaması ancak, teminat karşılığında yürütmeyi durdurma istenmesi ve bu isteğin Danıştay tarafından uygun bulunması durumunda durmaktadır.
- Danıştay'ın ilgili dairesi, önüne gelen dosyayı inceleyerek vergi mahkemesinin kararını onaylar veya bozar.

Danıştay'ın Vergi Mahkemesi Kararını Onaması Veya Bozması

Vergi Mahkemesi Kararını Onaması

- Olağan yargılama süreci tamamlanmış olur.

Vergi Mahkemesi Kararını Bozması

- Vergi mahkemesi Danıştay kararına uyarsa olağan yargılama süreci tamamlanmış olur.
- Vergi mahkemesinin, bozma kararına karşı eski kararında **direnmesi** durumunda taraflardan birinin **30 gün** içinde temyiz etmesi mümkündür. Bu durumda dosya tekrar Danıştay'a gitmektedir. Böylece davaya Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu (VDDK)'nda bakılır. Bu kurulda karar oy çokluğu ile verilir.

Kanun yolundan vazgeçme

Vergi veya ceza ihbarnamesine karşı süresinde açılan davalarda mükelleflerin, istinaf veya temyiz başvuru süresi içerisinde kanun yolundan vazgeçmeleri hâlinde, İdarece de uyuşmazlıklar sürdürülmeyecek, verilen yargı kararının niteliğine göre vergi ve cezalar indirimli olarak tahakkuk edecektir. Bu şekilde tahakkuk eden vergilerin veya cezaların vergiye ilişkin gecikme faiziyle süresinde ödenmesi hâlinde ayrıca indirim uygulanacaktır.

Vergi uyuşmazlıklarında dava açma süreleri

Ödeme emrine itiraz	→	15 gün
İhtiyati tahakkuka itiraz	→	15 gün
İhtiyati hacze itiraz	→	15 gün
İhtirazi kayıtla verilen beyannameye itiraz	→	30 gün
Vergi mahkemesine başvurma	→	30 gün
Bölge idare mahkemesine başvurma (istinaf)	→	30gün
Danıştay'a başvurma (temyiz)	→	30 gün
Danıştay'a ilk derece mahkeme olarak dava açma	→	60 gün